

YÖRÜK ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

Tarih: 19 Kasım 2015

Yer: Türkiye Petrolleri Söğütözü/Ankara

Saat: 09.30-17.00

Katılımcılar

OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Mustafa GÜNDÜZ ve Nihat Eri

1. Burhanettin KOCAMAZ – Mersin BŞB Başkanı
2. Besim ŞİŞMAN - TP Genel Müdürü
3. Hanefi AVCI – Çölleşme ve Eroz.Müc.Genel Müdürü
4. Ali Fuat ÜNAL - Orman Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yrd.
5. Ahmet ÖZDEMİR – Araştırmacı yazar
6. Kadir ÇİFTİPALA - Mersin İl Tarım Müdürü
7. Halil Mete TOPRAK - Mersin İl Tarım Md.lüğü
8. Ali KEŞ - Çölleşme ve Eroz.Müc.GM DBşk.
9. Fahrettin AY - Orman Genel Müdürlüğü - Müfettiş
10. Mustafa TOMBULOĞLU - Yörtürk Vakfı Gen. Bşk.
11. Hüseyin ASLANKÖYLÜ – Mersin BB Kültür Dairesi Şb. Md.
12. Döndü CAN - Mersin Ün. Türk Dili Böl. Öğr. Görevlisi
13. Soner SIRMATEL – ÇŞB Yapı İşleri GM İskan Dairesi
14. Mahmut POLATOĞLU – ÇSGB Sigorta Primleri GM (Sos.Güv.Uz)
15. Dr. Yüksel ŞAHİN - Tarım Ref. GM Tarım Arazileri Değerlendirme Daire Başkanı
16. Hacı Veli DEVECİ - Tarım Ref. GM Arazi Islahı ve Sulama Sistemleri Daire Başkanı
17. Mehmet ÖZTİRYAKI - Tarım Ref. GM Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma Daire Başkanı
18. Tahsin TÜFEKÇİ - Tarım Ref. GM Çalışma Grubu Sorumlusu
19. Necdet KURUL - Tarım Ref. GM Çalışma Grubu Sorumlusu
20. Rifat ÇAKIR - Tarım Ref. GM Veteriner Hekim
21. Bekir KOÇAK - Tarım Ref. GM Mühendis
22. Resul SEDAY - Tarım Ref. GM Mühendis
23. M. Serdar KÖKSAL - Tarım Ref. GM Mühendis
24. İmam Ali ÖZCAN - Tarım Ref. GM Mühendis
25. Nur Müge ONGUN - Tarım Ref. GM Mühendis
26. Derya SELÇUK - Tarım Ref. GM
27. Süreyya DERİNYOL– TR Gen. Md.lüğü (müh)
28. Cengiz CANDAN – Tarım Ref.Gen.Md.lüğü ÇGS
29. Yücel KEŞLİ - Tarım Ref.Gen.Md.lüğü
30. Asiye YAMAR - Afyon Tarım İl Md.lüğü (Sosyolog)
31. Fevzi TOSUN – Konya Tarım. İl Md.lüğü
32. Abdurrahman AYAN - Konya Tarım. İl Md.lüğü
33. Sadık OTURANÇ - Konya Tarım. İl Md.lüğü
34. Ali İhsan YILDIRIM - Konya Tarım. İl Md.lüğü
35. Mustafa ÖZ - Konya Tarım. İl Md.lüğü
36. Zeki OĞUZ - Konya Tarım. İl Md.lüğü
37. Salih TOROS – Antalya İl Tarım Md.lüğü
38. Özgün TALAN – Antalya İl Tarım Md.lüğü
39. Hatice ÇAM – Karaman İl Tarım – Vet.Hek.
40. Özlem BÜYÜK - Karaman İl Tarım – Vet.Hek.
41. Halil YİĞİT – Muğla Tarım. İl Md.lüğü
42. Hacı Emir KURT - Adana GTH İl Md.lüğü (Zir.müh.)
43. Halil İbrahim YAGAL – Göçeden Sarıkeçililer Der. Bşk.
44. Fatma DEMET – Konya Tarım İl Md.lüğü (sosyolog)
45. Yasemin KIZILTAŞ – Konya Tarım İl Md.lüğü (sosyolog)
46. Figen ERCAN - Konya Tarım İl Md.lüğü GTHB Çalışma sorumlusu

47. Ramazan SUÇEK – Ankara Ulus Gazetesi
48. Ali Tekin ÇAĞLAV – Gazeteci

19 Kasım 2015 günü, Ankara’da, tüm ilgili kurumların ve Yörük temsilcilerinin katıldığı Yörük Çalıştayıımızı gerçekleştirdik.

İlk çalışmamıza **Toros Yörükleri** demiş, Mersin’i pilot bölge seçerek daha küçük bir alanda değerlendirmeler yapmayı hedeflemiştik. Ancak bu son çalışmada kapsamı daha geniş tutarak **Yörükler** başlığı altında, bilhassa Batı-İç Anadolu ile ve Akdeniz bölgesi Yörüklerini ele almak istemiştik. Muğla, Adana, Mersin, Konya, Karaman, Afyon, Antalya illerinden tarım il müdürlüklerini, Ankara’dan ise ilgili tüm bakanlıkları davet etmiştik. Yörüklerin sorunlarında en önemli kurumlar olarak düşündüğümüz Kültür, Milli Eğitim, Sağlık gibi bakanlıkları tüm çabalarımıza rağmen çalışmaya dahil edememiştik. Buradaki irtibatsızlığı bir seçim geçiş dönemi olmasına bağlasak da, Türkiye’de, sivil topluma olan ilgi ve önemin zayıf olduğunun, onların yaptığı çalışmaların halen dikkate alınmak istenmediğinin bir açıklaması olarak da yorumladık. Bir kuruma bir yazı gönderiyorsunuz, bir ay sonra peşine düşüyorsunuz, ortada ne yazınız var ne de bir cevap. Derneksiniz ya, gönderdiğiniz yazı çoğu zaman bir kenara atılmış, üzerinde durulmamıştır.

YÖRÜKLER

kültürleri, yaşamları, üretimleri ile ülkemize farklılık, zenginlik, bağlılık katan bir kesim. Atları, keçileri, develeri, renkleri ile Anadolu insanının tarihini yansıtıyorlar.

Güneydoğu göçerleriyle ilgili çalışmalarımız ve yayınladığımız kitabımızdan sonra, yaşamsal anlamda göçerin bir adım ötesine geçmiş olan Yörükler çekti dikkatimizi. Daha doğrusu dernek çalışmalarımızı gören Yörükler, kendi sorunlarını da işlememiz için bizi davet ettiler. Ve bir süredir yürütmekte olduğumuz bir çalışma ile Yörük kesimin yaşamsal sorunlarını irdelemekteyiz.

Yörüklerle ilgili son çalışmamızı **16 Kasım 2015 günü Ankara’da**, Türkiye Petrolleri salonlarında gerçekleştirdik.

Bu çalışmaya göçer-konar yaşamları esnasında sorun yaşadıkları kurumlar ile yaşamsal sorunlarına çözüm üretebilecek tüm bakanlıklar, kamu kurumları, ayrıca Yörük temsilcileri davetli idiler.

Çalıştay esnasında konuşulan her konu metne dökülerek kitap haline getirilecek olup, o konuşmaların, fikirlerin özet bir metni sonuç raporu olarak derlenmiştir. Bu özet bilgiler aşağıda olduğu gibidir.

- Gezici hayvancılığın ormanlar üzerine etkisi olumsuzdur. Ardıç, Karaçam, Sedir ağaçları hayvancılık baskısıyla gelişmiyor, **“bozuk orman”** ortaya çıkıyor, Otlatma planlarına uyulmuyor, uyulması gerekir.

- Orman Bakanlığı ile Yörüklerin ortak çalışması olmalı, Yörükler ormanı koruyorlar.

- Yörükleri ormana sokmazsak ormanı yangınlardan koruyamıyoruz. Yörük bizim, keçi bizim, orman bizim. Birlikte çalışmak lazım. Orman varlığının azalmasının tek sebebi keçi değildir. Örneğin, Ardıç ağacı, ardıç kuşu azaldığı için azalıyor.

- Bazı yörelerde Yörükler ilçe merkezine yakın oldukları için eğitim, sağlık hizmetine az da olsa iyi-kötü ulaşabiliyor iken, özellikle Ceyhan Adana Yörüklerinin konakladığı yer itibariyle bu hizmetlere hiçbir şekilde ulaşamıyorlar. Okul çağındaki çocuklara eğitimleri için yatılı yurt sağlanmalı.
- Yörüklerin göç yollarındaki akarsulara köprü kurulmalı.
- “Organik Tarım”, “gezen hayvancılık” savunuluyor ama Yörüklere sahip çıkılmıyor;
- Kıl Keçisine sahip çıkılmalı, sütü araştırılmalı.
- Yörükler konusunda ilgili kamu kurumlarının birbiri ile irtibatı yok. Örneğin Kültür Bakanlığı Sarıkeçililer yaşatılmalı derken bir başka Bakanlık Yörüklük sonlandırılmalı diyebiliyor.
- Yörüklerin resmi ikamet kayıtlarında sorunlar yaşanıyor. Kimi resmi ikametgâhı olarak kayıtlarda görünen yere hiç gitmemiş, neresi olduğunu dahi bilmeyenler var.
- Aile büyüklerinin mezar yerlerini dahi bilmiyorlar.
- Amaç nedir, keçi eti ve sütünün artırılması mı? Bu bir şekilde başka türlü de yapılabilir. Eti sütü çok verimli olan yabancı ırklar getirilir sabit çiftliklerde yetiştirilebilir. Yörük kültürünün korunması mı? Ancak burada hem yerli ırkların korunması hem organik tarım, hem kültürün korunması söz konusu.

- Akdeniz Ormancılığında keçi bir unsurdur. Orman insanla birlikte olmalı. Ormanın korunması ve Yörük yaşamı birlikte olmalı ve birlikte devamı sağlanmalı.
- Sağlıklı ürün ancak doğadan alınabilir. Gıdanın sürdürülebilirliği de böyle olur. Fabrikasyon gıdanın çok sağlıklı olmadığı artık kabul ediliyor.
- Keçi iklim değişikliğine adapte olabilen bir hayvandır, en düşük maliyetle beslenebilen bir hayvandır bu nedenle kıymetlidir.
- **KEÇİ**, iklim değişikliğine çok dayanıklıdır. Stratejik bir hayvandır. Keçi besleyen de stratejik bir insandır. İnsansız dağların ve ormanın bir anlamı kalmaz. Ancak Yörüklerin azalmasının tek sebebi Ormancılar değil. Yörüklerin yaşam standartları iyileştirilmeli, şehre yaklaştırılmalı. Hiç kimse Yörük olmak istemiyor, kızlar çobana varmak istemiyor.
- Tüm çalışmaların merkezinde insan olmalı. İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.
- Artık Ormanlar otlatmaya açıldı. Yapılan Mevzuat değişikliği ile keçilerin ormana sokulması sağlandı.
- Yasakçı değil, birlikte nasıl yaşanmalı, bu planlanmalı.

- Ormancılık hedefleri; Otlatma planlanmalı, keçi zararlıdır mantığı değişmeli. Ormanların fonksiyonlarına göre planlama yapılmalı. Hiçbir keçi sahibi ağaçlandırma arazisine girmek istemez. Bir planlama yapılmalı.
- Yörüklerin şehirlere yerleştirilmesi devlete, ülkeye ne gibi bir yük getirir. Sadece bir tarafa bakmak sağlıklı olmaz. Her iki tarafa da bakmak, dinlemek, çözüm bulmak gerekiyor. Göçerlerin, Yörüklerin sosyal refahının sağlanması gerekmektedir.
- Yörük kültürü bir bütün olarak korunmalı. Zira bu yaşam biçimi insan tipini şekillendiren bir durumdur. Sadece göçmek değildir.

- Kıl keçisi üretimi yapılıyor. Zira keçi çok dayanıklı bir hayvan. Sarıkeçili Yörükleri halen etkin olarak Yörük yaşam biçimini sürdürüyorlar. Kışın-yazın nerede geçireceklerini önceden bilemiyorlar. Hayatlarında belirsizlik hâkim.
- Ormana kesinlikle zarar vermek istemiyorlar ve bunun bilincindedir. Bu konuda kamu kurumları ile birlikte hareket etmek istiyorlar.
- Gençler, çocuklar şehir yaşam biçimine özeniyorlar, Yörük olarak kalmak istemiyorlar.
- Çocukların eğitimi sorun, son yıllarda taşınmalı sistemle aşıldı bu sorun.
- Yörükler, Büyükşehir Yasasının neresindedir? Bu yasadan olumsuz etkilendiler.
- Su sorunu var.
- Ormana zararı var deniliyor. Yörükler otlatma planına uyuyor. Orman gençleştirme, hayvancılık ve Yörükler dikkate alınarak yapılmalı. Orman'da Mersin'de sorun yaşanmaz iken Konya'da sorun yaşanıyor. Bu idare edenlerin tutumlarından da kaynaklanıyor.
- Sarıkeçili olarak 150-200 göçer hane var. Hayvan otlatacak alan yetersiz kalıyor.
- Göç mücadelesinde hayvanın sütü/peyniri bu sıkıntı arasında değerlendirilemiyor.
- Hayvan sayısının belirlenmesinde küpe listesi var. Bu durum otlatma planlamasında dikkate alınsın.
- Yörüklerin nüfus kayıt sorunu var. Kayıtlı oldukları yerde fiilen bulunmadıkları için resmi bir takım işlemlerde sorun yaşıyorlar.
- İskân Kanunu uygulamalarında bir gün bile SSK kaydı olan ya da yatırım olsun diye geçmişte kurak vasat küçük bir gayrimenkul almış olan adına tapu kaydı var diye İskân Kanunu uygulamalarının dışında tutularak mağdur ediliyor.
- Yörük kültürü korunsun deniliyor, korunacak kültürden bu güne ne kaldı? Develerin yerini araçlar aldı. Dokumaları kayboldu. Kıl çadırları dahi artık kendileri dokumuyorlar. Günlük yaşam mücadelesinin ağır gelmesi nedeniyle teknolojiye yenik düşüldü.

- Kùltürün devamı nasıl getirilecek, dokuma motiflerinin ve bağlarının şehirlerde kurslar ile öğretilmesi ve sürdürülmesi gerekmektedir.

- Yörükler devam mı etmek istiyor, yerleşik yaşama mı geçirecekler. Fiziksel iskânda yer sorunu var. Çünkü devletin uhdesinde kalmış arazi azaldı. Bulunamıyor. MERNİS Sistemi de iskân çalışmalarında sıkıntı yaratıyor.

- Soruna sadece keçi /orman gözüyle bakamayız. Yörük konusunun Ekonomik, kùltür ve insani, sosyal boyutları var. Bu kùltüre tabi Sadece Antalya İlinde 4.000 aile ve 700.000 baş hayvan var.
- Yörükler arasında birlik yok. Çok küçük derneklere bölünmüş durumdadır.
- Devletin sıcak ilgisinden uzak, dağ başında unutulmuş insanlar denilebilir.

- Hatay'dan Muğla'ya kadar 3000 kişi Yörük yaşantısını sürdürüyor. Ancak istatistiki açıdan sıkıntı olduğu söyleniyor. Yörük nüfus, göç haritası, yaşam alanları bilinmiyor. Veri tabanı çıkartılması gerekiyor.
- Bazı sorunlar Planlama eksikliğinden kaynaklanıyor. İstatistiki veriler yetersiz. Resmi Çalışma yok. Orman Bölge Müdürlüğünün elinde sadece kendi alanları ile sınırlı olmak üzere bir takım veriler var. Bazen bu bilgilerden yararlanılıyor.
- Kıl keçisi özel bir ırk, Yörüklerin Gıda Güvenliğine katkısı var, korunması gerekir. "Honamlı Keçisi" dayanma mukavemeti yüksek, biyolojik çeşitlilik açısından önemli. Korunması ve devam ettirilmesi gerekir.

- Çiftçi Malları Koruma Yasası uygulamalarında Yörüklere çok idari para cezası kesiliyor. Yörükler 15 günlük gibi kısa bir sürede bile pek çok değişik ilçelerden geçiyorlar, her birinden ayrı ceza veriliyor. Her ilçenin çiftçi koruma malları kapsamında ayrı cezalar kesiliyor, Yörükler yük altında bırakılıyor.
- Yörüklerin Kadimden beri kullanılan yolları korunsun. Geleneksel olarak kullandıkları yerler var.
- HES ve Taşocakları nedeniyle Yörüklerin yaşam alanları zarar görüyor. Hayvan sulama yerleri zarar görüyor. Sulara el konulması nedeniyle su ve sulama ihtiyacını karşılayamıyorlar.

- Ağaçlandırma nedeniyle engelleniyorlar. Otlatma planlaması, yaylalara çıkış tarihleri valiliklerce belirleniyor. Bunların tespitinde karar aşamasında Yörüklerin de katılımı sağlanmalı.

Yörük çalışmalarımızı kapsayan, şimdiye kadar elde edilmiş olan verilerin değerlendirileceği bir YÖRÜK kitabını yayınlamayı hedefliyoruz.

23.11.2015
Duygu SUCUKA
Sadberk DAřAR